

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu “Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko Regulas (ES) 2019/943 un (ES) 2019/942, kā arī Direktīvas (ES) 2018/2001 un (ES) 2019/944 groza, lai uzlabotu Savienības elektroenerģijas tirgus modeli”

(COM(2023) 148 final – 2023/0077 (COD))

(2023/C 293/17)

Ziņotājs: **Jan DIRX**

Līdzziņotājs: **Christophe QUAREZ**

Atzinuma pieprasījums	Eiropas Savienības Padome, 31.3.2023. Eiropas Parlaments, 29.3.2023.
Juridiskais pamats	Līguma par Eiropas Savienības darbību 304. pants
Atbildīgā specializētā nodaļa	Transporta, enerģētikas, infrastruktūras un informācijas sabiedrības specializētā nodaļa
Pieņemts specializētās nodaļas sanāksmē	16.5.2023.
Pieņemts plenārsesijā	14.6.2023.
Plenārsesija Nr.	579
Balsojuma rezultāts (par/pret/atturas)	209/11/9

1. Politikas ieteikumi

1.1. Pret enerģiju, tāpat kā pret transporta un sadales infrastruktūru, nevar attiekties kā pret jebkuru citu preci: tā ir būtisks mūsu ekonomikas un sociālās sistēmas elements un attiecīgi arī sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas stūrakmens. Tāpēc enerģijas piegāde tiek uzskatīta par vispārējas nozīmes pakalpojumu. Tādēļ ir nepieciešams izveidot reglamentējošu nosacījumu sistēmu nākotnes enerģijai, kas garantētu gan videi nekaitīgu, cenas ziņā pieņemamu un uzticamu energoapgādi, gan tiesības uz enerģiju. Tas nozīmē arī to, ka enerģijas tirgus modeli ir jāņem vērā ar dekarbonizāciju saistītās prasības. Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja (EESK) uzskata: lai nodrošinātu cenas ziņā pieņemamu enerģijas pamatapgādi, jaunajam tirgus modelim ir jāgarantē enerģijas pamatapgāde par regulētām cenām.

1.2. EESK norāda, ka Komisijai savā priekšlikumā par elektroenerģijas tirgus reformu būtu vajadzējis paredzēt vairāk pasākumu, lai tirgus modeli pielāgotu jaunajiem apstākļiem, kas liek vienlaicīgi pārvaldīt trīs mērķus – ilgtspēju, cenas pieņemamību un piegādes drošību. Jaunajos apstākļos pamatu veidos arī atjaunīgā enerģija, kā arī aizvien palielināsies ražojošu patērētāju, mazo tirgus dalībnieku un lielo ražotāju nozīme.

1.3. Sistēma, kurā ņemtas vērā šādas pārmaiņas, var darboties vienīgi, ja atsakās no izdevīguma secības sistēmas un to aizstāj ar modeli, kurā elektrības cenu pamatā ir attiecīgas ražošanas izmaksas. Šādā sistēmā, nosakot cenu, jāņem vērā vidējās izmaksas.

1.4. Saistībā ar elektroenerģijas tirgus reformu liberalizācija ir kritiski jāvērtē tās ilgtspējas, cenas pieņemamības un piegādes drošības aspektā. Turklāt to nedrīkst aizmirst, jo pašreizējā krīze ir parādījusi, ka liberalizēti enerģijas tirgi nespēj apmierināt šīs vajadzības un nerada pietiekamus stimulus un investīciju drošību atjaunīgajai enerģijai. Bez tam valdības būs atbildīgas par šo trīs mērķu (ilgtspējas, cenas pieņemamības un piegādes drošības) sasniegšanu ilgākā laika posmā, jo tirgus pats no sevis tos nesakombinēs un neīstenos.

1.5. Tāpēc EESK atbalsta hibrīdmodeli, kurā tirgus spēki un mērķorientēta pārvaldība kopīgi nodrošinātu optimālu tirgus darbību noteikto mērķu ietvaros. Šā modeļa galvenais elements ir valdības izveidots “e-mehānisms”, kas ļauj pirkt elektroenerģiju no ražotājiem un pārdot to piegādātājiem, kuri apgādā māsasaimniecības lietotājus, MVU un iedzīvotāju energokopienas, un lielajiem patērētājiem un, ja ir lietderīgi un iespējams, citām valstīm, un kā pamatu lēmumu

pieņemšanai izmanto visus trīs mērķus. Šis mehānisms dotu iespēju noslēgt ilgtermiņa līgumus ar elektroenerģijas ražotājiem, izmantojot konkursus. Šie līgumi būtu dažādi, piemēram, elektroenerģijas pirkuma līgumi, cenu starpības līgumi un izmaksu ar uzcenojumu līgumi.

1.6. Komiteja ļoti atbalsta Komisijas priekšlikumu palielināt patērētāju iespējas, radot tiesības tieši koplietot atjaunīgo enerģiju. Tāpēc vajag gādāt, piemēram, ka visa svarīgā informācija ir skaidra un pieejama patērētājiem, lai elektroenerģijas tirgū viņi var pildīt neatkarīgu lomu kā lietotāji un ražotāji. EESK uzskata arī, ka tirgus ir jāorganizē tā, lai patērētāji, kas ražo arī paši savu elektroenerģiju (ražojošie patērētāji), vai citi mazie tirgus dalībnieki varētu gūt pēc iespējas lielāku labumu no pašu saražotās elektroenerģijas, pat ja viņi to ievada tīklā. Viens piemērs tam, kā to var organizēt citā, pret mazajiem ražotājiem godīgākā veidā, ir "elektroenerģijas banka".

1.7. Papildus prasībai paātrināt atjaunīgo gāzu attīstību Komiteja aicina Komisiju ūdeņraža un mazoglekļa gāzu tiesību aktu kopumā iekļaut regulu par dabasgāzes tirgus modeli. Tādējādi vienots, integrēts un drošs dabasgāzes tirgus ES līmenī paātrinātu energosistēmas elektrifikāciju, garantējot lielāku cenu vienlīdzību un drošību patērētājiem.

1.8. Lai panāktu tik augstu atjaunīgās enerģijas sistēmu integrācijas līmeni un paātrinātu pāreju uz dekarbonizētu sistēmu, ar uzkrāšanu un savas elektrības ražošanu vien nepietiks. Ir vajadzīgi elastīguma tirgi, kas ideālā gadījumā arī signalizē par situāciju tīklā. Veidojot šos elastīguma tirgus, ir lietderīgi nošķirt sprieguma līmeņus.

1.9. Tā kā reformai būs vajadzīgs laiks, lai tā būtu pilnībā efektīva, EESK iesaka saglabāt inframarginālās īres maksimālās robežvērtības mehānismu līdz brīdim, kad reforma sāks pilnībā darboties. Ieņēmumi būtu jānovirza visneaizsargātākajiem iedzīvotājiem un jāparedz iespēja pazemināt cenas, ņemot vērā vairumtirdzniecības cenu izmaiņas, kas notikušas nesēn.

1.10. Komiteja mudina Komisiju uzraudzīt ietekmi, ko radīs ierosinātā elektroenerģijas tirgus reforma. Tas ir svarīgi, jo elektroenerģijas tirgū notiek paradigmas maiņa, kas nebūt nav pabeigta un nākamajos gados noteikti prasīs turpmākus pielāgojumus. Tas ir svarīgi arī tāpēc, ka pašreizējam Komisijas priekšlikumam nav sagatavots ietekmes novērtējums. Tas palielina neziņu par šīs reformas ietekmi.

2. Politikas ieteikumu pamatojums

Vispārīgie aspekti

2.1. EESK jau kādu laiku aicina reformēt ES elektroenerģijas tirgu⁽¹⁾. Tas ir tāpēc, ka praksē riski, kam pakļauts ES elektroenerģijas tirgus, galvenokārt tiek nodoti patērētājiem – šādu secinājumu izdarīja arī Eiropas Revīzijas palāta savā īpašajā ziņojumā "Elektroenerģijas iekšējā tirgus integrācija"⁽²⁾.

2.2. Enerģijas cenu pieaugums 2021. un 2022. gadā paātrinājās pēc tam, kad Krievija sāka agresijas karu pret Ukrainu; karš ietekmēja fosilā kurināmā, īpaši gāzes, cenas, un attiecīgais pieaugums tika pārņemts uz tiešajiem patērētājiem atbilstoši izdevīguma secībai⁽³⁾. Tas skaidri parādīja, ka pašreizējā elektroenerģijas tirgus struktūra nespēj nodrošināt elektroenerģijas cenu pārvaldāmību patērētājiem un uzņēmumiem.

(1) Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu "Publiskie ieguldījumi enerģētikas infrastruktūrā kā daļa no klimata pārmaiņu problemātikas risinājuma" (pašiniciatīvas atzinums) (OV C 486, 21.12.2022., 67. lpp.) un Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu "Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "Elektroenerģijas tirgus īstermiņa intervences un ilgtermiņa uzlabojumi elektroenerģijas tirgus modeli: rīcības virziens"" (COM(2022) 236 final) (OV C 75, 28.2.2023., 185. lpp.).

(2) https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/INSR23_03/INSR_Energy_Union_LV.pdf

(3) Izdevīguma secība: spēkstaciju secība, kuras pamatā ir to robežizmaksas, sākot ar zemākajām robežizmaksām un beidzot ar augstākajām robežizmaksām. Tādējādi spēkstacijas ar augstākām robežizmaksām tiek pievienotas, līdz pieprasījums ir apmierināts. Secība ir šāda: atjaunīgā enerģija, kodolenerģija, ogle, nafta un gāze. Pašreizējā elektroenerģijas tirgus modeli cenu ar tās robežizmaksām nosaka izdevīguma secībā pēdējā spēkstacija (galvenokārt gāze).

2.3. Ir svarīgi arī saprast, ka ir būtisks ekonomisks iemesls elektroenerģijas tirgus pārveidošanai: atjaunīgo energoresursu sistēmu robežizmaksas ir nulle. Ir skaidrs, ka tirgus sistēma ar cenu mehānismu, kurā pēdējās spēkstacijas robežizmaksas nosaka klīringa cenu, nedarbojas nākotnes elektroenerģijas nozarē, kurā dominē atjaunīgo energoresursu sistēmas (vai cita sistēma ar lieliem kapitālizdevumiem). Tāpēc kā atlīdzības shēma visiem atjaunīgās enerģijas ražotājiem ir vajadzīgs tāds cenu starpības līgums, kurā references cenas noteikšanai tiek izmantotas izlīdzinātās enerģijas izmaksas (vai vidējās izmaksas).

2.4. Galvenais iemesls, kāpēc izmanto cenu starpības līgumu, ir atjaunīgo energoresursu robežizmaksas. Atšķirībā no Komisijas teiktā, cenu starpības līgums tikai daļēji panāks cenu stabilitāti, ja vispār to panāks. Tas tā ir, ja cenu starpības līgums attiecas tikai uz saražoto elektroenerģiju, nevis sarežģītākiem produktiem, piemēram, atjaunīgās enerģijas ražošanas, uzkrāšanas un pieprasījuma pārvaldības kombināciju. Iemesls tam ir tāds, ka periodos, kad atjaunīgās enerģijas ražošana ir zema, ir jāiegādājas enerģijas atlikums un attiecīgās izmaksas var ievērojami paaugstināties. Komisija neņem vērā šo ietekmi un pauž tiešajiem patērētājiem solījumus, kas galu galā nebūs pilnībā izpildāmi.

2.5. EESK norāda, ka enerģija, tāpat kā transporta un sadales infrastruktūra, nav tāda pati prece kā jebkura cita: tā ir būtisks mūsu ekonomikas un sociālās sistēmas elements un attiecīgi arī sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas stūrakmens. Tāpēc enerģijas piegāde tiek uzskatīta par vispārējas nozīmes pakalpojumu. Tādēļ ir nepieciešams izveidot reglamentējošu nosacījumu sistēmu nākotnes enerģijai, kas garantētu gan videi nekaitīgu, cenas ziņā pieņemamu un uzticamu energoapgādi, gan tiesības uz enerģiju. Tas nozīmē arī to, ka enerģijas tirgus modeli ir jāņem vērā ar dekarbonizāciju saistītās prasības. EESK uzskata: lai nodrošinātu cenas ziņā pieņemamu enerģijas pamatapgādi, jaunajam tirgus modelim ir jāgarantē enerģijas pamatapgāde par regulētām cenām. Izmaksu atlīdzināšana enerģijas piegādātājiem būtu jābalsta uz izmaksu pierādījumiem. Savukārt enerģijas piegādātājiem ir pastāvīgi jānodrošina noteikta enerģijas daļa pamatapgādei.

2.6. Ir skaidrs, ka nesenās norises elektroenerģijas tirgū ir izgaismojušas to, cik svarīgi ir rast jaunu un pareizu līdzsvaru starp publisko un privāto līdzdalību elektroenerģijas tirgū. Komiteja ir rūpīgi izpētījusi šo jautājumu atzinumā TEN/771 "Publiskie ieguldījumi enerģētikas infrastruktūrā kā daļa no klimata pārmaiņu problēmu risinājuma" (sk. 1. zemsvītras piezīmi). Tajā pašā laikā EESK ir stingri pārliecināta, ka elektroenerģijas tirgus reformas ir ārkārtīgi nepieciešamas, lai sasniegtu iepriekš minētos mērķus attiecībā uz ilgtspēju, cenas pieņemamību un piegādes drošību.

2.7. Komisija 2023. gada 14. martā ierosināja tiesību akta priekšlikumu, ar ko "reformēt ES elektroenerģijas tirgus modeli, lai strauji paātrinātu atjaunīgo energoresursu apguvi un pakāpenisko atteikšanos no gāzes, patērētāju rēķini kļūtu mazāk atkarīgi no svārstīgajām fosilā kurināmā cenām un patērētāji turpmāk būtu labāk aizsargāti pret spējām cenu kāpumiem un iespējamām manipulācijām ar tirgu, savukārt ES rūpniecība kļūtu tīrāka un konkurētspējīgāka" ⁽⁴⁾.

2.8. EESK atzinīgi vērtē šo priekšlikumu kā pirmo soli pareizajā virzienā – nākotnes energosistēma, kas būtu dekarbonizējama, balstīta uz atjaunīgiem un bezoglekļa enerģijas avotiem un orientēta uz patērētājiem. Patērētājiem, kuriem visa svarīgā informācija ir skaidra un pieejama, lai elektroenerģijas tirgū viņi var pildīt neatkarīgu lomu kā lietotāji un ražotāji.

2.9. Komiteja mudina Komisiju uzraudzīt ietekmi, ko radīs ierosinātā elektroenerģijas tirgus reforma. Tas ir svarīgi, jo elektroenerģijas tirgū notiek paradigmas maiņa, kas nebūt nav pabeigta un nākamajos gados noteikti prasīs turpmākus pielāgojumus. Tas ir svarīgi arī tāpēc, ka pašreizējam Komisijas priekšlikumam nav sagatavots ietekmes novērtējums. Tas palielina neziņu par šīs reformas ietekmi.

2.10. Elektroenerģijas tirgus reformas priekšlikumā plānots ieviest maksimumslodzes ierobežošanas pakalpojumu un produktus; tas attiecas uz tirgus dalībnieku spēju samazināt elektroenerģijas patēriņu intensīvākā patēriņa stundās, ko nosaka pārvades sistēmas operators. Saskaņā ar 7.a pantu līgumus par maksimumslodzes ierobežošanas produktiem nedrīkst noslēgt vairāk nekā divas dienas pirms to aktivizēšanas, un līgumslēgšanas termiņš nevar būt ilgāks par vienu dienu. Tik īss laikposms ir vēlams, lai nepieļautu ļaunprātīgu izmantošanu, it īpaši no lielo patērētāju puses, taču tas varētu atturēt daudzus patērētājus (un neatkarīgus agregatorus) no šo produktu piegādes. Tāpēc Komiteja aicina Komisiju izpētīt, kādos apstākļos varētu pagarināt līguma termiņu.

⁽⁴⁾ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/lv/IP_23_1591

2.11. Turklāt Komiteja uzskata, ka Komisija ir nākusi klajā ar dažiem labiem priekšlikumiem elektroenerģijas tirgus koriģēšanai. Taču Komiteja norāda, ka Komisijai būtu vajadzējis paredzēt vairāk pasākumu, lai tirgus modeli pielāgotu jaunajiem apstākļiem, kas liek vienlaicīgi pārvaldīt trīs mērķus: ilgtspēju, cenas pieņemamību un piegādes drošību. Tās pamatā būs arī atjaunīgā enerģija, un atbilstīgi Komisijas solījumam tiks palielināta mazo tirgus dalībnieku un lielo ražotāju loma^(?). Tomēr Komisijas priekšlikumā tas nav pietiekami atspoguļots, tāpēc papildus Komisijas priekšlikumam Komiteja iesniedz vēl divus priekšlikumus, kas būtu iekļaujami tiesību akta priekšlikumā.

2.12. Sistēma, kurā ņemtas vērā šādas pārmaiņas, var darboties vienīgi, ja atsakās no izdevīguma secības sistēmas un to aizstāj ar modeli, kurā elektrības cenu pamatā ir attiecīgas ražošanas izmaksas. Šādā sistēmā, nosakot cenu, jāņem vērā vidējās izmaksas.

Valdības mehānisms

2.13. Kopš 1996. gada ES ir apņēmusies liberalizēt elektroenerģijas tirgu. Tomēr saistībā ar elektroenerģijas tirgus reformu liberalizācija ir kritiski jāvērtē tās ilgtspējas, cenas pieņemamības un piegādes drošības aspektā. Jāņem vērā iepriekšējās un turpmākās norises elektroenerģijas tirgū, tostarp būtiskas izmaiņas ražošanas iekārtās ar ļoti atšķirīgu pašizmaksu. Bez tam valdības būs atbildīgas par šo trīs mērķu sasniegšanu ilgākā laika posmā, jo tirgus pats no sevis tos nesakombinēs.

2.14. EESK uzskata, ka būtu labāk izvēlēties efektīvu liberalizācijas un regulācijas kombināciju, lai apvienotu liberalizētā tirgus priekšrocības ar vēlamo virzienu valdībām, tādējādi nodrošinot mērķu saglabāšanu.

2.15. Kā jau norādīts EESK atzinumā TEN/771, Komiteja pauž pārlicību, ka ir svarīgi tīkla paplašināšanu definēt kā sevišķi svarīgas sabiedrības intereses, kā vienu no regulējuma mērķiem iekļaut klimata aizsardzību un kopumā labāk saskaņot atjaunīgo energoresursu enerģijas ieguves un elektrotīkla plānošanu. Šajā saistībā steidzami ir vajadzīgi konkrēti ES tiesību akti.

2.16. Tāpēc modelis, ko EESK šajā atzinumā izklāstījusi attiecībā uz reformēto elektroenerģijas tirgu, balstās uz šāda principa: liberalizācija, ja iespējams, un regulēšana, ja nepieciešams. Tas būtu hibrīdmodelis, kurā tirgus spēki un mērķorientēta pārvaldība kopīgi nodrošinātu optimālu tirgus darbību noteikto mērķu ietvaros.

2.17. Pamatojoties uz modeli, kas jau ir iespējams saskaņā ar spēkā esošajiem noteikumiem, valdībām vajadzētu radīt "e-mehānismu", kas ļauj pirkt elektroenerģiju no ražotājiem un pārdot to piegādātājiem, kuri apgādā mājāsaimniecības lietotājus, MVU un iedzīvotāju energokopienas, un lielajiem patērētājiem un, ja ir lietderīgi un iespējams, citām valstīm, un kā pamatu lēmumu pieņemšanai izmanto visus trīs mērķus. Šis mehānisms dotu iespēju noslēgt ilgtermiņa līgumus ar elektroenerģijas ražotājiem, izmantojot konkursus. Šie līgumi būtu dažādi, piemēram, elektroenerģijas pirkuma līgumi, cenu starpības līgumi un izmaksu ar uzcenojumu līgumi. Tā kā cenu starpības līgumi ir paredzēti kā instruments, lai veicinātu jaunus ieguldījumus elektroenerģijas ražošanā no atjaunīgām energosistēmām, šis instruments nedrīkst kavēt ražotāju centienus optimizēt elektroenerģijas ražošanu. Cenu starpības līgumu izsolēm ir jānosaka minimālā un maksimālā cena, kuru pamatā ir attiecīgo tehnoloģiju (saules, vēja u. tml.) LCOE (enerģijas ražošanas kopējo izlīdzināto izmaksu) dinamiskā etalonbāze. Tādēļ dalībvalstīm ir jānosaka minimālā un maksimālā atlīdzība, lai elektroenerģijas ražotāji būtu motivēti optimizēt savu ražošanu. Attiecībā uz marginālu energoapgādi (piemēram, no atjaunīgām gāzēm vai akumulatoriem) būtu jāpiemēro īpaši noteikumi.

2.18. Ņemot vērā ražošanas iespējas, kas ir pieejamas, un saskaņā ar trim minētajiem mērķiem, mehānisms ļauj slēgt līgumus ar dažāda veida ražošanas uzņēmumiem. Mehānisma ietvaros noslēgti ilgtermiņa līgumi nodrošina gan pieņemamu cenu, ko valsts garantē tiešajiem lietotājiem, gan ieguldījumu drošību ražotājiem.

2.19. Tad mehānisms ļauj pārdot iegādāto elektroenerģiju tālāk sadales uzņēmumiem, lielajiem lietotājiem un citiem tirgus dalībniekiem. Par to var noslēgt arī dažāda veida līgumus, ko daļēji nosaka dalībnieku vēlmes. Tālākpārdošanas cenu maksimālā robežvērtība ir noteikta, lai novērstu pārmērīgu peļņu.

^(?) Neliels tirgus dalībnieks ir, piemēram, pašvaldība, enerģijas kooperatīvs vai reģions, kas elektroenerģiju ražo, izmantojot vēju un/vai sauli, un kas piegādā daļu šīs elektroenerģijas tīklam, nevis izmanto to visu tieši.

Elektroenerģijas banka

2.20. Komiteja ļoti atbalsta attiecībā uz Eiropas enerģētikas savienību Komisijas aprakstīto pieeju, proti, spēcīnāt patērētājus un izvirzīt viņus politikas centrā, piemēram, iedibinot tiesības tieši koplietot atjaunīgo enerģiju. Tāpēc esam gandarīti, ka Komisija savā priekšlikumā ir iekļāvusi to, ka patērētāji varēs pārdot kaimiņiem lieko elektrību, ko saražojusi uz jumta uzstādītie saules paneļi. EESK uzskata, ka tirgus ir jāorganizē tā, lai patērētāji, kas arī ražo paši savu elektroenerģiju (ražojošie patērētāji un atjaunīgās enerģijas energokopienas), vai citi mazie tirgus dalībnieki vai ražotāji varētu gūt pēc iespējas lielāku labumu no pašu saražotās elektroenerģijas, pat ja viņi to ievada tīklā. Viens piemērs tam, kā to var organizēt citā, pret mazajiem ražotājiem godīgākā veidā, ir "elektroenerģijas banka" – piemērs, ko var apsvērt un izvērst tālāk.

2.21. Tā varētu darboties šādi: uz jumta atrodas saules paneļi, un saulainās dienās tie ražo vairāk, nekā jūs patērējat attiecīgajā dienā. Jūs ar tīkla starpniecību piegādājat šo elektroenerģijas pārpalikumu sadales uzņēmumam, ar kuru jums ir līgums. Uzņēmums var nolasīt, cik daudz elektroenerģijas jūs piegādājat, izmantojot viedo skaitītāju, un šis daudzums daļēji (varbūt no 70 % līdz 90 %, atkarībā no tā, cik daudz jūs piegādājat tīklam; mazākiem piegādātājiem tiek ieskaitīta lielāka daļa) tiks ieskaitīts jūsu kWh kontā. Tas tiek piešķirts tikai daļēji trīs iemeslu dēļ: pirmkārt, lai finansētu uzņēmuma pakalpojumus, otrkārt, uzņēmumam ir jāņem vērā iespējamās cenu atšķirības starp brīdi, kad piegādājat elektroenerģiju, un brīdi, kad vēlaties iegādāties elektroenerģiju, un, treškārt, tāpēc, ka sistēmā būtu jāievieš stimuli palielināt uzglabāšanas jaudu (arī pat maziem ģeneratoriem), lai padarītu visu elektroenerģijas tīklu noturīgāku. Piemērs: jūs piegādājat 100 kWh, un banka pēc tam ieskaita 80 kWh jūsu kontā. Pēc tam jums ir jāsaņem elektroenerģija no sava piegādātāja, piemēram, savas māsaimniecības vajadzībām, vai jāuzlādē automašīnas akumulators uzlādes stacijā, izmantojot uzlādes karti no sava elektroenerģijas piegādātāja. Pieņemsim, ka jums vajag 200 kWh: pirmie 80 kWh tiks debitēti no jūsu konta, un jūs par tiem neko nemaksāsit. Par nākamajām 120 kWh, ko pārkat, jūs maksāsit cenu, kas noteikta līgumā ar elektroenerģijas uzņēmumu.

2.22. Tā vietā, lai maksātu par elektroenerģijas bankas pakalpojumiem naudā, jūs maksājat ar kWh. Protams, no tīkla piegādātās elektroenerģijas cena ietver parastās ārējās izmaksas, piemēram, tīkla maksas, piemaksas, nodevas un nodokļus.

Nepieciešamība pēc atjaunīgās gāzes, elastīguma un piegādes drošības

2.23. Līdz šim ES ir nolēmusi Krievijas gāzes vietā izmantot sašķidrinātu dabasgāzi. Tomēr tas ir īstermiņa risinājums, jo tam ir ietekme uz vidi (piemēram, slānekļa gāze no ASV tiek nosūtīta uz Eiropu), ekonomiskā ietekme (molekula ir dārgāka nekā Krievijas gāzei) un ģeopolitiskā ietekme (ES var kļūt atkarīga no citiem partneriem, kas nav demokrātiskas valstis un/vai pārkāpj cilvēktiesības). Tāpēc ārkārtīgi svarīgi ir divi pasākumi. Pirmais ir samazināt gāzes peļņas robežizmaksu līmeni. Arī turpmāk būs nepieciešams izmantot gāzes iekārtas kā vidējā termiņā elastīgu rezerves sistēmu, tāpēc būs vajadzīga ātra pāreja uz atjaunīgo gāzi, piemēram, konkrētiem biogāzes veidiem un zaļo ūdeņradi. Ar reformu būtu arī jāamēģina noteikt veidus un līdzekļus, kā to izdarīt, nosakot obligātus mērķus maksimumslodzes laikā.

2.24. Saskaņā ar dažādiem Komisijas izstrādātajiem scenārijiem dabasgāzei joprojām būs svarīga loma, lai īstermiņā garantētu siltumenerģijas piegādi ES ražošanas sistēmai. Ir jāpaātrina biogāzes ražošanas jauda un jāsamazina zaļā ūdeņraža izmaksas, lai pēc iespējas ātrāk varētu aizstāt dabasgāzi. Papildus prasībai paātrināt atjaunīgo gāzu attīstību Komiteja aicina Komisiju ūdeņraža un mazoglekļa gāzu tiesību aktu kopumā iekļaut regulu par dabasgāzes tirgus modeli. Tādējādi vienots, integrēts un drošs dabasgāzes tirgus ES līmenī paātrinātu energosistēmas elektrifikāciju, garantējot lielāku cenu vienlīdzību un drošību Eiropas iedzīvotājiem un uzlabojot koordināciju, lai atbalstītu dabasgāzes izmantošanas pakāpenisku izbeigšanu pēc iespējas ātrāk.

2.25. Saskaņā ar Eiropas Komisijas modelēšanas scenāriju 2030. gadā atjaunīgo energoresursu elektroenerģijai būtu jāveido aptuveni 70 % no ES elektroenerģijas ražošanas apjoma. Lai panāktu tik augstu atjaunīgās enerģijas sistēmu integrācijas līmeni un paātrinātu pāreju uz dekarbonizētu sistēmu, būs jānodrošina, ka īstermiņa tirgus ir efektīvāks, jāuzlabo uzkrāšana, kuras vajadzībām atvieglo piekļuvi finansējumam un atļaujām, un jānodrošina patērētāji izmantot pašu saražoto elektroenerģiju. Tomēr ar elektroenerģijas uzkrāšanu un ražošanu vien nepietiks, un ir maz ticams, ka īstermiņa

tirgus piedāvās efektīvu risinājumu. Ir vajadzīgi elastīguma tirgi, kas ideālā gadījumā arī signalizē par situāciju tīklā. Rūpīgi uzraugot nesen pieņemto pasākumu īstenošanu, ar reformu būtu jānovērš arī jebkāds sadrumstalotības risks.

2.26. Veidojot šos elastīguma tirgus, ir lietderīgi nošķirt sprieguma līmeņus. Augsta un vidēja sprieguma līmenī ir vajadzīgas liela mēroga elastības iespējas, piemēram, lielas uzglabāšanas iespējas, un tā varētu būt izdevība dot tiesības un uzlikt par pienākumu tīkla operatoram tās integrēt savā darbībā kā pašu resursus. Zemsprieguma līmenī uzdevums drīzāk ir apkopot nelielas elastības iespējas, ko nodrošina ražojošie patērētāji, piemēram, mājsaimniecības ar savu fotoelementu iekārtu, mazu uzglabāšanas iekārtu un siltumsūkni. Digitālās platformas, ko pārvalda tīkla operators vai citi tirgus dalībnieki, varētu kļūt par svarīgu tirgvedības elastības instrumentu, kurš sniegtu pakalpojumus, ko integrēt elektroenerģijas sistēmā.

2.27. Dinamiski tarifi, tostarp dinamiskas tīkla maksas, var būt spēcīgs stimuls tiešajiem patērētājiem rīkoties sistēmai draudzīgā veidā. Tomēr tam ir vajadzīga digitālā infrastruktūra, jo dinamiskos tarifos būtu jāatspoguļo tīkla statuss. Turklāt, izmantojot tīkla maksas, būtu jāstimulē elektroenerģijas ražošana, kas ir tuvu patēriņam, jo tā var būt viena no pieejām, kā ierobežot tīkla paplašināšanu.

Enerģētiskā nabadzība

2.28. Tā kā reformas mērķis bija pasargāt patērētājus no vairumtirdzniecības tirgus nepastāvības, EESK atzinīgi vērtē priekšlikumu, kas aizsargā tiešos patērētājus (galējā risinājuma piegādātājs, piegādes neatslēgšana grūtībās nonākušiem patērētājiem utt.). Tomēr EESK norāda, ka inframarginālā ires maksimālā robežvērtība nav paplašināta. Tā kā reformai būs vajadzīgs laiks, lai tā būtu pilnībā efektīva, EESK iesaka saglabāt mehānismu līdz brīdim, kad reforma sāks pilnībā darboties. Ieņēmumi būtu jānovirza visneaizsargātākajiem iedzīvotājiem (piemēram, enerģētiskās nabadzības skartajiem cilvēkiem un MVU), un jāparedz iespēja pazemināt cenas, ņemot vērā nesenās vairumtirdzniecības cenu izmaiņas.

2.29. EESK uzskata: lai garantētu cenas ziņā pieņemamu enerģijas pamatapgādi, jaunajam tirgus modelim ir jāgarantē enerģijas pamatpatēriņš par regulētām cenām. Enerģijas piegādātāju izmaksas būtu jāatlīdzina, pamatojoties uz izmaksu pierādījumiem. Savukārt enerģijas piegādātājiem ir pastāvīgi jānodrošina noteikta enerģijas daļa pamatapgādei.

3. Grozījumi tiesību akta priekšlikumā

3.1. Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2019/943 ⁽⁶⁾

1. grozījums

Aiz 21. apsvēruma iekļauj šādu jaunu 21.a apsvērumu:

Komisijas ierosinātais teksts	Grozījums
	<p>(21.a) <i>Kopš 1996. gada ES ir apņēmusies liberalizēt elektroenerģijas tirgu; process sākās ar 1996. gada 19. decembrī pieņemto Direktīvu 96/92/EK par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu. Tomēr saistībā ar elektroenerģijas tirgus reformu šī liberalizācija būtu jāskata ilgtspējas, cenas pieņemamības un piegādes drošības aspektā. Jāņem vērā agrākās un turpmākās norises elektroenerģijas tirgū, tostarp būtiskas izmaiņas ražošanas iekārtās, kuru pašizmaksas ir ļoti atšķirīgas. Lai sasniegtu šos mērķus, dalībvalstīm ir jānodrošina atbilstošs tiesiskais regulējums. Tas ietver juridiskās prasības enerģētikas nozares uzņēmumiem. Prasības nedrīkst būt diskriminējošas. Viens no veidiem, kā to panākt, ir valdību radīts “e-mehānisms”, kas ļauj pirkt elektroenerģiju no ražotājiem un to pārdot izplatītājiem un lielajiem patērētājiem; visi trīs mērķi šajā sakarā kalpotu par pamatu lēmumu pieņemšanai. Šis mehānisms dotu iespēju noslēgt ilgtermiņa līgumus ar elektroenerģijas ražotājiem, izmantojot konkursus (piemēram, elektroenerģijas pirkuma nolīgumus un divvirzienu cenu starpības līgumus). Šāds modelis jau ir iespējams saskaņā ar spēkā esošajiem tiesību aktiem.</i></p>

Pamatojums

Skatīt 2. punktu (2.18.–2.21. punkts).

⁽⁶⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2019/943 (2019. gada 5. jūnijs) par elektroenerģijas iekšējo tirgu (OV L 158, 14.6.2019., 54. lpp.).

2. grozījums

Aiz 50. apsvēruma iekļauj šādu jaunu 50.a apsvērumu:

Komisijas ierosinātais teksts	Grozījums
	<p>(50.a) <i>Tiesības dalīties ar elektroenerģiju ir svarīgs stimuls patērētājiem un citiem maziem tirgus dalībniekiem investēt savas elektroenerģijas ražošanā. Vēl viens stimuls būs tirgus organizēšana tādā veidā, lai patērētāji, kas paši ražo elektroenerģiju (ražojošie patērētāji), vai citi mazie tirgus dalībnieki varētu gūt pēc iespējas lielāku peļņu no pašu saražotās elektroenerģijas, pat ja viņi to piegādā vispirms tīklam. Elektroenerģijas uzņēmumiem vairākās dalībvalstīs jau ir shēmas, kas to dara iespējamu.</i></p>

Pamatojums

Skatīt 2. punktu (2.22.–2.24. punkts).

3. grozījums

Regulas 1. pantu groza šādi:

Komisijas ierosinātais teksts	Grozījums
	<p>a) <i>nodrošināt, ka enerģija nav tāda pati prece kā jebkura cita, bet gan būtisks mūsu ekonomikas un sociālās sistēmas pamats. Tāpēc enerģijas piegāde tiek uzskatīta par vispārējas nozīmes pakalpojumu. Enerģētikas nozares galvenais uzdevums ir droša, cenas ziņā pieņemama un ilgtspējīga energoapgāde.</i></p>

Pamatojums

Skatīt 2. punktu (2.5. punkts un turpmāk).

4. grozījums

Regulas 1. pantu groza šādi:

Komisijas ierosinātais teksts	Grozījums
	<p>b) <i>izveidot sistēmu, kurā elektroenerģijas patēriņa cenām jāatspoguļo faktiskās ražošanas izmaksas (un atbilstošs peļņas uzcenojums). Tas nozīmē, ka vairumtirdzniecības cenai ir jāatbilst visu veidu elektroenerģijas ražošanas vidējām izmaksām, nevis maksimālajai cenai, kā tas ir pašlaik. Lai nodrošinātu pienācīgu atbildību elektroenerģijas ražotājiem, ir nepieciešama investīciju drošība, plašāka atjaunīgo energoresursu izmantošana un no tehnoloģijām atkarīgas cenas.</i></p>

Pamatojums

Skatīt 2. punktu (2.13. punkts).

5. grozījums

19.b pantu groza šādi:

Komisijas ierosinātais teksts	Grozījums
	<p>3. (..)</p> <p>c) <i>Attiecībā uz “divvirzienu cenu starpības līgumiem” visās dalībvalstīs nosaka katrai tehnoloģijai specifiskas maksimālās cenas. Maksimālās cenas nosaka, pamatojoties uz izmaksām, kas vajadzīgas, lai ekspluatētu izmaksu ziņā efektīvu un mūsdienīgu iekārtu. Izmaksas ietver amortizāciju un atbilstošu peļņu no pašu kapitāla, kā arī parāda kapitālu investīcijām.</i></p>

Pamatojums

Skatīt 2. punktu (2.19. punkts).

6. grozījums

7.a panta 2. punkta c) apakšpunktu groza šādi:

Komisijas ierosinātais teksts	Grozījums
<p>c) maksimumslodzes ierobežošanas produkta iepirkumu veic, izmantojot konkursa procedūru, kurā uzvarētāja izraudzīšanās ir balstīta uz zemākajām izmaksām par iepriekš noteiktu tehnisko un vides kritēriju izpildi;</p>	<p>c) maksimumslodzes ierobežošanas produkta iepirkumu veic, izmantojot konkursa procedūru, kurā uzvarētāja izraudzīšanās ir balstīta uz zemākajām izmaksām par iepriekš noteiktu tehnisko un vides kritēriju izpildi; iepirkuma konkurss var balstīties gan uz fiksētām, gan mainīgām cenām;</p>

Pamatojums

Skatīt 2. punktu (2.11. punkts).

7. grozījums

19.b panta 3. punktu groza šādi:

Komisijas ierosinātais teksts	Grozījums
	<p>c) <i>Dalībvalstis nosaka minimālo un maksimālo atlīdzību par divvirzienu cenu starpības līgumiem, kuros jāatspoguļo tehnoloģijai raksturīgās faktiskās ražošanas izmaksas, lai elektroenerģijas ražotāji tiktu mudināti optimizēt ražošanu. Divvirzienu līgumos norunas cenu nosaka dalībvalstis, ņemot vērā izlīdzinātās izmaksas, kas enerģijas ražošanas procesā rodas konkrētai modernākajai tehnoloģijai, kas ir līguma priekšmets. Izmaksas ietver amortizāciju un atbilstošu peļņu no pašu kapitāla, kā arī parāda kapitālu investīcijām.</i></p>

Pamatojums

Skatīt 2. punktu (2.19. punkts).

3.2. Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2019/944 (7)

8. grozījums

4. pantu groza šādi:

Komisijas ierosinātais teksts	Grozījums
<p>Dalībvalstis nodrošina to, ka visi lietotāji var iegādāties elektroenerģiju no pašu izvēlēta piegādātāja. Dalībvalstis nodrošina, ka visiem lietotājiem var vienlaicīgi būt vairāk nekā viens elektroenerģijas piegādes līgums un ka šajā nolūkā lietotājiem ir tiesības uz vairāk nekā vienu uzskaites un norēķinu punktu, ko aptver vienotais pieslēgumpunkts viņu objektam.</p>	<p>Dalībvalstis nodrošina to, ka elektroenerģijas cenas atspoguļo faktiskās ražošanas izmaksas (kopā ar atbilstošu peļņas uzcenojumu) un ka visi lietotāji var iegādāties elektroenerģiju no pašu izvēlēta piegādātāja. Dalībvalstis nodrošina, ka visiem lietotājiem var vienlaicīgi būt vairāk nekā viens elektroenerģijas piegādes līgums un ka šajā nolūkā lietotājiem ir tiesības uz vairāk nekā vienu uzskaites un norēķinu punktu, ko aptver vienotais pieslēgumpunkts viņu objektam.</p>

Pamatojums

Skatīt 2. punktu (2.9. punkts).

9. grozījums

4.b panta 1. punktu groza šādi:

Komisijas ierosinātais teksts	Grozījums
<p>Dalībvalstis nodrošina, ka valsts tiesiskais regulējums ļauj piegādātājiem piedāvāt noteikta laika, nemainīgas cenas dinamiskas elektroenerģijas cenas līgumus. Dalībvalstis nodrošina, ka galalietotāji, kuriem ir uzstādīts viedais skaitītājs, var pieprasīt noslēgt dinamiskas elektroenerģijas cenas līgumu un ka visi galalietotāji var pieprasīt noslēgt vismaz vienu gadu ilgu noteikta laika, nemainīgas cenas elektroenerģijas cenas līgumu ar vismaz vienu piegādātāju un katru piegādātāju, kam ir vairāk nekā 200 000 galalietotāju.</p>	<p>Dalībvalstis nodrošina, ka valsts tiesiskais regulējums ļauj piegādātājiem piedāvāt noteikta laika, nemainīgas cenas dinamiskas elektroenerģijas cenas līgumus. Dalībvalstis nodrošina, ka galalietotāji, kuriem ir uzstādīts viedais skaitītājs, var pieprasīt noslēgt dinamiskas elektroenerģijas cenas līgumu un ka visi galalietotāji var pieprasīt noslēgt vismaz vienu gadu ilgu, pieņemamas nemainīgās cenas un noteikta laika elektroenerģijas cenas līgumu ar vismaz vienu piegādātāju un katru piegādātāju, kam ir vairāk nekā 200 000 galalietotāju.</p>

Pamatojums

Skatīt 2. punktu (2.9. punkts).

(7) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2019/944 (2019. gada 5. jūnijs) par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu un ar ko groza Direktīvu 2012/27/ES (OV L 158, 14.6.2019., 125. lpp.).

10. grozījums

27.a panta 1. punktu groza šādi:

Komisijas ierosinātais teksts	Grozījums
Dalībvalstis ieceļ pēdējos garantētos piegādātājus vismaz mājsaimniecību lietotājiem. Pēdējos garantētos piegādātājus ieceļ taisnīgā, atklātā, pārredzamā un nediskriminējošā procedūrā.	Dalībvalstis ieceļ pēdējos garantētos piegādātājus vismaz mājsaimniecību lietotājiem. Pēdējos garantētos piegādātājus ieceļ taisnīgā, atklātā, pārredzamā un nediskriminējošā procedūrā. Visiem enerģijas piegādātājiem jābūt pieejamiem kā pēdējiem garantētajiem piegādātājiem atbilstoši savai tirgus daļai.

Pamatojums

Ir taisnīgi, ka visus enerģijas piegādātājus var iecelt par pēdējo garantēto piegādātāju.

11. grozījums

27.a panta 2. punktu groza šādi:

Komisijas ierosinātais teksts	Grozījums
Galalietotāji, kurus pārceļ pēdējiem garantētajiem piegādātājiem, nezaudē savas lietotāju tiesības, jo īpaši tās tiesības, kas noteiktas 4., 10., 11., 12., 14., 18. un 26. pantā.	Galalietotāji, kurus pārceļ pēdējiem garantētajiem piegādātājiem, nezaudē savas lietotāju tiesības, jo īpaši tās tiesības, kas noteiktas 4., 10., 11., 12., 14., 18. un 26. pantā. Pēdējā garantētā piegādātāja līguma nosacījumi nedrīkst būt diskriminējoši vai atturoši. Līguma nosacījumos jāatspoguļo faktiskās ražošanas izmaksas (kā arī atbilstošs uzcenojums).

Pamatojums

Tas ir nepieciešams, lai nodrošinātu taisnīgu attieksmi pret klientiem.

12. grozījums

66.a pantu groza šādi:

1.–4. punktu aizstāj ar šādiem:

Komisijas ierosinātais teksts	Grozījums
<p>1. Komisija ar lēmumu var izsludināt reģionālu vai Savienības mēroga elektroenerģijas cenu krīzi, ja izpildās šādi nosacījumi:</p> <p>a) ļoti augstas cenas elektroenerģijas vairumtirgos, kas vismaz divarpus reizes pārsniedz vidējo cenu iepriekšējos piecos gados un kas, paredzams, saglabāsies vismaz 6 mēnešus;</p> <p>b) ir vērojams straujš elektroenerģijas mazumtirdzniecības cenu pieaugums vismaz par 70 %, kas, paredzams, saglabāsies vismaz 6 mēnešus; kā arī</p> <p>c) elektroenerģijas cenu pieaugums negatīvi ietekmē ekonomiku kopumā.</p>	<p>1. Ja izpildās šādi nosacījumi:</p> <p>ļoti augstas cenas elektroenerģijas vairumtirgos: vidējā cena par megavatu divus mēnešus pēc kārtas ir vismaz 100 EUR.</p>

Komisijas ierosinātais teksts	Grozījums
<p>2. Lēmumā, ar ko izsludina reģionālu vai Savienības mēroga elektroenerģijas cenu krīzi, Komisija norāda minētā lēmuma spēkā esības termiņu, kas var būt līdz vienam gadam.</p> <p>3. Ja Komisija ir pieņēmusi lēmumu saskaņā ar 1. punktu, dalībvalstis uz šā lēmuma spēkā esības laiku drīkst piemērot mērķtiecīgu publisko intervenci cenu noteikšanā elektroenerģijas piegādei maziem un vidējiem uzņēmumiem. Šāda publiskā interence:</p> <p>a) nepārsniedz 70 % no saņēmēja patēriņa tajā pašā iepriekšējā gada periodā un saglabā stimulu samazināt pieprasījumu;</p> <p>b) atbilst 5. panta 4. un 7. punkta nosacījumiem;</p> <p>c) attiecīgā gadījumā atbilst 4. punkta nosacījumiem.</p> <p>4. Ja Komisija ir pieņēmusi lēmumu saskaņā ar 1. punktu, dalībvalstis uz minētā lēmuma spēkā esības laiku, atkāpjoties no 5. panta 7. punkta c) apakšpunkta, piemērojot mērķtiecīgas publiskās intervences cenu noteikšanā elektroenerģijas piegādei saskaņā ar 5. panta 6. punktu vai šā panta 3. punktu, izņēmuma kārtā un uz laiku drīkst noteikt elektroenerģijas piegādes cenu, kas ir zem pašizmaksas, ja izpildās šādi nosacījumi:</p> <p>a) mājsaimniecībām noteiktā cena attiecas tikai uz maksimāli 80 % no mājsaimniecību vidējā patēriņa un saglabā stimulu samazināt pieprasījumu;</p> <p>b) starp piegādātājiem nav diskriminācijas;</p> <p>c) piegādātāji saņem kompensāciju par piegādi zem pašizmaksas; kā arī</p> <p>d) visi piegādātāji ir tiesīgi iesniegt piedāvājumus par elektroenerģijas piegādes cenu, kas ir zemāka par pašizmaksu, pamatojoties uz vienādiem nosacījumiem.</p>	<p>2. Dalībvalstis 1. punktā minētā nosacījuma esamības laikā izņēmuma kārtā un uz laiku var noteikt par izmaksām zemāku elektroenerģijas piegādes cenu, ja ir izpildīti šādi nosacījumi:</p> <p>a) mājsaimniecībām noteiktā cena attiecas tikai uz maksimāli 80 % no mājsaimniecību vidējā patēriņa un saglabā stimulu samazināt pieprasījumu;</p> <p>b) cena nedrīkst pārsniegt 10 centus par kilovatstundu;</p> <p>c) starp piegādātājiem nav diskriminācijas;</p> <p>d) ja piegādātāji var pierādīt, ka tie veic piegādes zem pašizmaksas, piegādātāji par to saņem kompensāciju.</p> <p>e) visi piegādātāji ir tiesīgi iesniegt piedāvājumus par elektroenerģijas piegādes cenu, kas ir zemāka par pašizmaksu, pamatojoties uz vienādiem nosacījumiem.</p> <p>3. Kompensācija, kas paredzēta 2. punkta d) apakšpunktā, jāfinansē no tirgus ieņēmumu maksimālās robežvērtības ieņēmumiem par elektroenerģiju, kas ražota, izmantojot inframarginālās tehnoloģijas.</p>

Pamatojums

Pašreizējās enerģijas cenas liecina, ka atbilstošu tirgus izkropļojumu gadījumā ir vajadzīgi pasākumi, lai nodrošinātu enerģijas pamatapgādi ne tikai privātajām mājsaimniecībām, bet arī uzņēmumiem. Tomēr 66.a pantā Komisijas ierosinātais mehānisms ir sarežģīts un neefektīvs. Tajā pašā laikā pasākuma līdzfinansēšana ir pilnībā izslēgta.

Mēs ierosinām vienkāršu, bet efektīvu mehānismu, kas veidots, pamatojoties uz Austrijas likumu (*Stromkostenzuschussgesetz*). Tas varētu stāties spēkā automātiski, un tas būtu jāfinansē, izmantojot negaidītu virspeļņu.

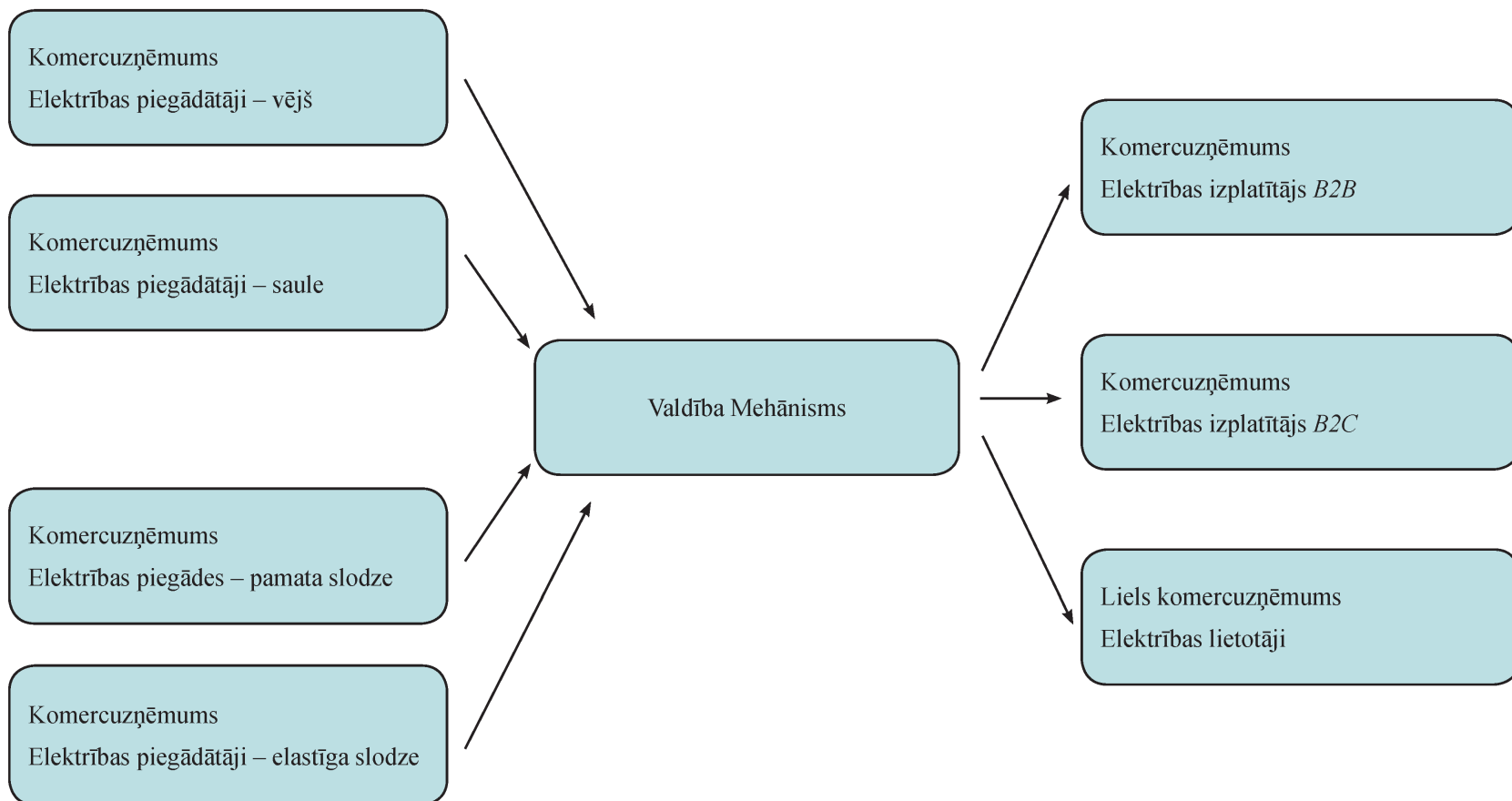
- Elektroenerģijas cena par pamatpiegādes daudzuma iegādi nedrīkst pārsniegt neto cenu, proti, 10 centus par kWh.
- Ja vidējā elektroenerģijas apmaiņas cena divos secīgos mēnešos ir lielāka par 100 EUR/MWh, piegādātājiem, kuriem ir jāpiedāvā cenas, kas ir zemākas par faktiskajām iepirkuma izmaksām, ir tiesības uz kompensāciju par diferencētām izmaksām.
- Enerģijas piegādātājiem ir jāsniedz pierādījumi par izmaksām.
- Šī “cenu bremsēšana” tiek finansēta, izmantojot ieņēmumu atlikumu inframarginālās ražošanas jomā.

Briselē, 2023. gada 14. jūnijā

*Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Oliver RÖPKE*

PIELIKUMS

Valdības centralizēti radīta e-mehānisma priekšrocības

- Iepirkumi par dažādām cenām atkarībā no iegādes avotiem
 - Ļauj tirgus dalībniekiem piedalīties konkursā un nodrošina noteiktību tirgū,
 - Pārdošana par ilgtermiņā nemainīgu cenu
 - Labi tirgum un labi patērētājiem,
 - Nodrošina piegādes drošību, pamatojoties uz piemērotu energoresursu struktūru
 - Ņem vērā un ietekmē starptautisku degvielas ieguvu,
 - Nodrošina, ka elektroenerģijas pieprasījumu var apmierināt, ņemot vērā prognozēto tā pieaugumu 2–3 reižu apmērā (elektrifikācija),
 - Finansē, ievieš un pārvalda jaunas tehnoloģijas, ņemot vērā pašreizējo un gaidāmo izaugsmi virzībā uz ilgtspēju,
 - Ļauj valdībai veikt kontroli un nodrošina tirgus brīvību.
-